

Karanko, Kangas

19.2.2026

Eduskunta
Talousvaliokunta**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON
KIRJELMÄSTÄ KOMISSIION EHDOTUKSISTA (U 73/2025 vp)**

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman "Horisontti Eurooppa - asetus" perustamisesta vuosiksi 2028–2034, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetuksen (EU) 2021/695 kumoamisesta, (2) neuvoston päätökseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman "Horisontti Eurooppa" (2028–2034) täytäntöönpanoa koskevasta erityisohjelmasta, kyseiseen ohjelmaan osallistumista ja sen tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä päätöksen (EU) 2021/764 kumoamisesta, (3) neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaa "Horisontti Eurooppa" täydentävän Euroopan atomienergiayhteisön tutkimus- ja koulutusohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2032, yhteisön osuudesta ITER-hankkeeseen ja asetuksen (Euratom) 2025/1304 kumoamisesta, (4) neuvoston asetukseksi Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/101 kumoamisesta ja (5) neuvoston asetukseksi välineen perustamisesta ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista varten vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 kumoamisesta

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry lausuu U73/2025 vp asiaan vain kohdilta (1) ja (2).

Yleistä Horisontti Eurooppa -ohjelmasta

Horisontti Eurooppa -ohjelma tukee ja vahvistaa EU:n kilpailukykyä sekä tieteellistä ja teknologista perustaa. Puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuustoimialoille ohjelma on ollut tärkeä ennen kaikkea tutkimusohjelmana ja kansainvälistymisen kasvualustana. Toimialaamme koskien välittömät vaikutukset uuden liiketoiminnan synnyttämiseen ovat käsityksemme mukaan olleet rajallisia. Komission uusi ehdotus vaikuttaisi tähtäävän vahvemmin myös konkreettisiin kilpailukykyä edistäviin toimiin ja liiketoimintaan, mitä pidämme kannatettavana.

Kannaltamme keskeisiä ovat ohjelman II pilari Kilpailukyky ja yhteiskunta, joka käsittää myös kilpailukykyrahaoston VII luvun "Resilienssi ja turvallisuus, puolustusteollisuus ja avaruustoiminta" sekä pilari III Innovointi. Huomautamme kuitenkin, että puolustusta ja turvallisuutta koskeviin osioihin osoitettu budjetti on kokonaisuuteen nähden vaatimaton.

Keskeisin näkemämme haaste Horisontti Eurooppa-ohjelmassa on, miten ohjelman (erityisesti pilarien II ja III) sekä kilpailukykyrahaoston välinen koordinaatio, työnjako ja yhteistyö rakentuvat. Tältä osin komission esitys vaatisi vielä merkittävästi tarkennuksia. Kuluvalle rahoituskehyskaudella on jo saatu hyviä kokemuksia eri instrumenttien välillä tehdyistä ns. spin-in-hankkeista, joissa on pystytty hyödyntämään eri ohjelmassa tehtyä työtä jatkohankkeen toteuttamisessa. Tämä ei kuitenkaan ole riittävä vastaus eri ohjelmien välisen koordinaation tarpeeseen.

Rahoituksen saajan näkökulmasta voi kysyä, mikä lisäarvo on erillisellä Horisontti Eurooppa -ohjelmasta suhteessa kilpailukykyrahaostoon, joka ei kuitenkaan vaikuta olevan ratkaisevalla tavalla erilainen tuki-instrumentti. Jos nämä ohjelmat kuitenkin on perusteltua säilyttää toisistaan erillään, on erityisen tärkeää huolehtia ohjelmien painopisteiden ja työohjelmien sisällön koordinoinnista siten, että täysin samoja asioita ei kehitetä eri instrumenteissa.

Karanko, Kangas

19.2.2026

Valtioneuvoston kanta

Suomi on ollut Horisontti-ohjelmien nettosaaja. Siitä huolimatta, ja kuten edellä mainitsemme, tiedossamme ei ole merkittäviä liiketoimintaan johtaneita hankkeita toimialaltamme. Taustalla voi olla myös kansallisen yhteistyön, ns. triple helix- mallin puuttuminen. Tuemme siten Suomen aiemmin esitettyä kantaa siitä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan kokonaisuutena. Puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuuskävykyiksi kehitetään myös muissa ohjelmissa, joissa näemme suoria yhtymäkohtia liiketoiminnan ja teollisuuden verkostojen kehittämiseen. Siten on tärkeää, että kilpailukykyrahasto ja Horisontti Eurooppa tukevat samoja kokonaisuuksia ja hankkeiden elinkaarta.

Tuemme Suomen kantaa, että rahoitusta kohdennettaisiin nykyistä vahvemmin puolustukseen ja kilpailukyvyyn vahvistamiseen. On tärkeää, ettei ohjelma painotu pelkästään siviilikäyttöön. Tuemme myös näkemystä keskeisistä murrosteknologioista, digitaalisesta infrastruktuurista sekä kyberturvallisuuden tarpeiden huomioimisesta.

Tuemme tavoitetta yksinkertaistaa menettelyjä kaikkien yritysten, ei vain PK-yritysten, kohdalta. Lisäksi myös suomalaiselle teollisuudelle on tärkeää, että rahoitus perustuu avoimeen kilpailuun, korkeaan laatuun ja kilpailukykyyn.

Pilarikohtaiset kannat (II-IV)

Tuemme Suomen kantaa, että jatkoneuvotteluissa tulisi painottaa pilaria II, ja sitä, että toimien keskiössä tulisi olla talouden ja tuottavuuden kasvun edistäminen.

Suomen tavoin suhtaudumme myönteisesti ajatukseen, että pilarissa III olisi myös tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien kehittämiseen myönnettävää rahoitusta. Tällaiset infrastruktuurit ovat keskeisiä myös pitkän aikavälin kilpailukyvyyn kehittämistoimenpiteille.

Jaamme Suomen näkemysten myös pilarissa IV siltä osin, että ns. widening-toimenpiteiden kokonaisuutta ei ole mielekästä laajentaa. Näitä toimenpiteitä ei tokikaan ole mielekästä kokonaisuudessaan lakkauttaa, mutta niiden laajuus on näkemysmme mukaan nykyisellään riittävä. Tuemme Suomen kantaa myös siinä, että EU:n koheesiopolitiikkaa tulee tehdä ensisijaisesti muilla välineillä Horisontti Eurooppa -ohjelmalla (tai kilpailukykyrahastolla). Horisontti Eurooppa -ohjelman tulee jatkossakin perustua korkeaan laatuun ja avoimeen kilpailuun.

Yhteenveto

Tuemme Suomen kantaa keskeisiltä osiltaan ja erityisesti TKI-rahoituksen määrän kasvattamista, tukiohjelmien perustamista jatkossakin korkeaan laatuun ja avoimeen kilpailuun sekä rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin poliittisiin prioriteetteihin, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyyn vahvistamiseen. Keskeisin kysymys, johon toivomme jatkovalmistelussa kiinnitettävän huomiota on, miten Horisontti Eurooppa -ohjelman sekä kilpailukykyrahaston välinen koordinaatio, työnjako ja yhteistyö rakentuvat.